

Lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i offentlig verksemd (offentleglova)

§ 2 (Lovens virkeområde) og § 16 (Innsyn i interne dokument hos kommunene og fylkeskommunene)

1. Virkeområde

- Hvilke virksomheter loven gjelder for reguleres i § 2
- § 2 første ledd bokstav a: staten, fylkeskommunene og kommunene
 - ingen endring så langt ifht. gjeldende lov
 - dette omfatter alle departementene og underliggende etater, direktorater og kommuner og fylkeskommuner. Både administrative og politiske oppnevnte organer er omfattet
 - loven gjelder for all virksomhet i organer som er omfattet av loven
 - også internforvaltning og privatrettslige disposisjoner

Virkeområde forts.

- § 2 første ledd bokstav b: selvstendige rettssubjekter (aksjeselskaper, stiftelser o.l.) i saker der de fatter enkeltvedtak eller utferdiger forskrift
 - heller ikke dette punktet innebærer noe nytt ifht. gjeldende lov

Virkeområde forts.

Utvidelse for selvstendige rettssubjekter

- Utvidelse for selvstendige rettssubjekter:
 - § 2 første ledd bokstav c: selvstendig rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har en eierandel som gir mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet i rettssubjektet (selskaper)
 - § 2 første ledd bokstav d: selvstendig rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet i rettssubjektet (stiftelser o.l.)

Virkeområde forts.
Utvidelse for selvstendige rettssubjekter

- Utvidelsen knytter seg til selvstendige rettssubjekter med tilknytning til stat, fylkeskommune eller kommune som ikke treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift
 - vil gjelde for hele virksomheten – også internforvaltning og privatrettslige disposisjoner

Virkeområde forts.
Utvidelse for selvstendige rettssubjekter

- Nærmere om kravet til eierandel:
 - direkte eller indirekte
 - eierandeler som gir stemmerett
 - eierandeler fordelt på flere kommuner eller fylkeskommuner (eller stat og kommune/fylkeskommune)

- Nærmere om rett til å velge medlemmer i det øverste organet

Virkeområde forts.

Utvivelse for selvstendige rettssubjekter

- Selv om vilkårene i § 2 første ledd bokstav c eller d er oppfylt, følger det av § 2 første ledd annet punktum at loven likevel ikke vil gjelde for selvstendige rettssubjekter som hovedsakelig driver næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private
 - driver næring
 - hovedsaklig
 - direkte konkurranse
 - samme vilkår

Virkeområde forts.

Utvidelse for selvstendige rettssubjekter

- Hjemmel i § 2 annet ledd annet punktum til å unnta selvstendige rettssubjekter i forskrift
 - visse navngitte rettssubjekter holdes helt utenom, jf. forskriften § 1 første ledd
 - rettssubjekter uten fast ansatte og interesseorganisasjoner holdes helt utenom, jf. forskriften § 1 annet ledd
 - visse dokumenter i visse rettssubjekter holdes helt utenom, jf. forskriftsutkastet § 1 tredje ledd
- Hjemmel i loven § 2 annet ledd tredje punktum til å fastsette at loven skal gjelde for selvstendige rettssubjekt som er knyttet til stat eller kommune uten å være omfattet av § 2 første ledd bokstav c eller d
 - Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, jf. forskriften § 2

Virkeområde forts.

Utvidelse for selvstendige rettssubjekter

- Som en oppsummering vil ny § 2 første ledd medføre at
 - virkeområdet til loven utvides i vesentlig grad
 - det blir enklere å avgjøre når et selvstendig rettssubjekt er omfattet av loven
- For selvstendige rettssubjekter med tilknytning til kommuner vil dette innebære at
 - flere kommunale aksjeselskaper o.l. vil bli omfattet av loven
 - eks. på dette er nettselskaper(driver ledningsnett for fremføring av elektrisk kraft), kommunale selskaper som driver renovasjon og avfallsbehandling, brannvern, vannverk, legevakt, krisesentre, havnevesen og kollektivtransport
- Overgangsregler
 - § 33 annet ledd – selvstendige rettssubjekter som tidligere ikke var omfattet av loven
 - § 2 første ledd tredje punktum – endringer i eierforhold mv.

Virkeområde forts.

Utvidelse for selvstendige rettssubjekter

- Endringer i klagereglene av betydning for utvidelsen av virkeområdet
 - regler i offentligforskrifta § 11 tredje ledd om hvem som er klageorgan når flere kommuner og fylkeskommuner utøver eierskap eller har rett til å utpeke styremedlemmer i et selvstendig rettssubjekt
 - klageorganet avgjør med bindende virkning om et selvstendig rettssubjekt er omfattet av loven, jf. § 32 første ledd første punktum og Ot.prp. nr. 102 (2004-2005) 153 første spalte
 - klageorganets avgjørelse kan tvangsfullbyrdes overfor selvstendige rettssubjekter, jf. § 32 fjerde ledd

Virkeområde forts.

- Loven gjelder etter § 2 fjerde ledd ikke for gjøremål som domstolene har etter rettspleielovene eller gjøremål andre forvaltningsorgan har etter disse lovene i egenskap av å være rettspleieorgan, herunder politiets og påtalemyndighetenes gjøremål etter straffeprosessloven
 - dokumenter i saker som behandles etter rettspleieloven som forvaltningsorgan har i annen egenskap enn rettspleieorgan f.eks. som part vil derimot være omfattet av loven

2. Unntak for interne dokumenter i kommunene, § 16

- Paragraf 16 innebærer en vesentlig utvidelse av retten til innsyn i interne dokumenter i kommune
- I dag er den klare hovedregelen at kommuner og fylkeskommuner regnes som ett organ etter offentlighetsloven § 5 første ledd, som tilsvarer § 14 første ledd i ny lov, slik at det er adgang til å unnta all saksforberedende korrespondanse innen kommuner og fylkeskommuner
- Paragraf 16 snur om på dette ved at den fastslår at unntaket i § 14 og til dels § 15 ikke får anvendelse på en rekke særskilte angitte dokumenter som utveksles innenfor en kommune

Unntak for interne dokumenter i kommunene, § 16

- § 16 første ledd fastslår at unntakene i §§ 14 og 15 ikke gjelder for
 - a) saksframlegg med vedlegg til et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ,
 - b) sakliste til møte i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner,
 - c) dokumenter fra eller til kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg, revisjonsorgan og klagenemnder, og
 - d) dokumenter i saker der en kommunal eller fylkeskommunal enhet opptrer som ekstern part i forhold til til en annen slik enhet
- Dokument som blir utvekslet mellom kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og sekretariatet til utvalget kan fortsatt unntas etter § 14

Unntak for interne dokumenter i kommunene, § 16

- Paragraf § 16 annet ledd fastslår at unntaket i § 14 ikke gjelder for dokument fra eller til et kommunalt eller fylkeskommunalt særlovsorgan eller fylkeskommunalt foretak etter kommuneloven kapittel 11
 - administrasjonen til særlovsorgan
 - forholdet til § 15

Unntak for interne dokumenter i kommunene, § 16

- Reglene § 16 første og annet ledd innebærer antagelig ikke store utvidelser ifht. en korrekt forståelse av gjeldende lov
- Den vesentlige utvidelsen ligger i § 16 tredje ledd
- Etter § 16 tredje ledd første punktum gjelder ikke § 14 for dokument fra eller til en kommunal eller fylkeskommunal enhet på område der enheten har selvstendig avgjørelsesmyndighet

Unntak for interne dokumenter i kommunene, § 16

- Når det gjelder unntaket for organinterne dokumenter vil dette i praksis innebære at de fleste kommuner må anses å bestå av en rekke organer
- Nærmere om bestemmelsen
 - selvstendig avgjørelsesmyndighet
 - på område
 - eksempler

Unntak for interne dokumenter i kommunene, § 16

Etter § 16 tredje ledd annet punktum gjelder likevel § 14 dokumenter i visse saker selv om det dreier seg om dokumenter til eller fra enheter som har selvstendig avgjørelsesmyndighet på det aktuelle området

- dokumenter i saker der administrasjonssjefen eller kommunerådet gjennomfører kontrolltiltak overfor en enhet
- utkast til vedtak og innstillinger som blir lagt frem for administrasjonssjefen før det blir fattet vedtak eller før en innstilling blir lagt frem for et folkevalgt organ, samt merknader til slike innstillinger og vedtak, kan unntas

Unntak for interne dokumenter i kommunene, § 16
Forholdet til reglene om journalføring

- Journalføringsplikt for dokumenter som ikke kan unntas etter § 16, jf. forskriften § 14 nr. 8
- Én journal holder